

I

(Teave)

NÕUKOGU

NÕUKOGU ARVAMUS,

12. juuli 2005,

Portugali ajakohastatud stabiilsusprogrammi 2005—2009 kohta

(2005/C 228/01)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 5 lõiget 3,

võttes arvesse komisjoni soovitusi,

pärast konsulteerimist majandus- ja rahanduskomiteega

ON ESITANUD KÄESOLEVA ARVAMUSE:

- (1) 12. juulil 2005 kontrollis nõukogu Portugali ajakohastatud lähenemisprogrammi, mis hõlmab ajavahemikku 2005—2009. Programm vastab andmenõuetele, mis on esitatud tegevusjuhendis stabiilsus- ja lähenemisprogrammide sisu ja vormi kohta ⁽²⁾. Programm ei sisalda aga prognoose riigi rahanduse pikaajalise jätkusuutlikkuse kohta. Seepärast palutakse Portugalil viia andmed tegevusjuhendi nõuetega täielikku vastavusse.
- (2) Stabiilsusprogrammi ajakohastatud versioon põhineb vajadusel vähendada valitsemissektori puudujääki, mis 2005. aastal on 6,2 % SKTst ning seega tugevalt üle 3 % SKTst. Puudujääk on kasvanud hiljuti Portugali ametiasutuste pärast Eurostatiga peetud arutelusid teatatud 2,9 %list (SKTst) puudujääki aastatel 2002—2004 ⁽³⁾ ning see on märgatavalt suurem, kui eelmises ajakohastatud programmis esitatud 2,2 %line (SKTst) eesmärk aastaks 2005. Puudujäägi kasvu põhjusteks on oodatust väiksem majanduskasv, kulukasvu ümberhindamine, kulude ületamine eelarvega võrreldes, eelmises programmis kavandatud ühekordsete meetmete võtmata jätmine ja uue valitsuse 2005. aasta juunis vastuvõetud korrigeerimismeetmete pakett, mille suurus on umbes 0,6 % SKTst. Ajakohastatud programmis esitatakse puudujäägi vähendamiseks strateegia, millega nähakse ette struktuurimeetmete rakendamine ulatuslike ühekordsete ja ajutiste meetmete asemel, mis kujutab endast muudatust eelmistes ajakohastatud versioonides esitatud eelarvestrateegiaga võrreldes. Valitsemissektori eelarvepuudujääk peaks järgmiste aastate jooksul järk-järgult vähenema, kuid aastani 2007 ületab see 3 %lise (SKTst) kontrollväärtuse.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

⁽²⁾ Portugali ametiasutused esitasid ajakohastatud programmi 2004. aasta detsembris kooskõlas ametlikult nõutud programmi esitamise kuupäevaga. Pidades aga silmas tulevase üldvalimisi Portugalis, otsustati siis programmi mitte hinnata ning oodata, kuni uus valitsus esitab programmi ajakohastatud versiooni.

⁽³⁾ Puudujääk oli vastavalt 4,1 %, 5,4 % ja 5,2 % SKTst aastatel 2002, 2003 ja 2004, kui jätta välja tähtsamad ühekordsed ja ajutised meetmed.

- (3) Programmi aluseks oleva makromajandusliku stsenaariumi kohaselt nähakse ette, et tegelik SKT kasv suureneb järk-järgult 0,8 %lt 2005. aastal 3,0 %ni 2009. aastal, kusjuures vahepealsetel aastatel on kasvuprotsent järjestikuliselt 1,4 %, 2,2 % ja 2,6 %. Praegustel andmetel on kasvuprognosisid programmiperioodi esimeseks pooleks realistlikud, samas kui programmi lõpuaastatega on seotud rohkem riske. Tootlikkust ja konkurentsivõimet lisavad ning usaldatavust taastavad struktuuri-meetmed on prognoositud kasvu saavutamiseks hädavajalikud.
- (4) Programmi eesmärgiks on valitsemissektori puudujäägi vähendamine 2008. aastaks alla 3 % (SKTst) kontrollväärtuse. Valitsemissektori puudujäägi määr peaks vähenema 6,2 %lt SKTst 2005. aastal 4,8 %ni 2006. aastal, 3,9 %ni 2007. aastal, 2,8 %ni 2008. aastal ja 1,6 %ni 2009. aastal. Ühiselt kokkulepitud meetodikat kasutades programmis sisalduvate andmete alusel tehtud komisjoni talituste arvutused näitavad, et 2005. aastal tõuseb tsükliliselt korrigeeritud puudujääk 5,3 %ni SKTst ning väheneb seejärel järk-järgult 1,4 %ni 2009. aastal. Stabiliseerimismeetmeid võetakse kogu programmiperioodi jooksul raskuspunktiga perioodi alguses, sest 2006. aastal toimub märkimisväärtne stabiliseerumine. Programmiperioodi alguses põhineb stabiliseerumine põhiliselt tulude kasvul kõrgemate maksumäärade abil (eelkõige ühtse käibemaksuäära tõstmine 19 %lt 21 %le), väiksematel maksukrediitidel ja paranenud maksukogumisel, millega osaliselt korvatakse saamata jäänud ühekordsed tulud. Programmi lõpuaastatel piiratakse kulusid püsivate meetmete abil, sealhulgas avaliku halduse reform, palgafondi piiramine ja muudatused sotsiaalkindlustuse alla kuuluvates pensioniskeemides, mille mõju eelarvele on märgatav põhiliselt keskpikas perspektiivis. Investeeringute osakaal valitsemissektori kogukuludest väheneb programmiperioodi jooksul ainult vähesel määral.
- (5) Programmis prognoositud eelarvetulem on seotud erinevate riskidega. Esiteks võib majandustegevuse hoogustumine olla oodatust aeglasem, sõltuvalt fiskaalse stabiliseerimise meetmete tegelikust mõjust ja arvestades sellega, et Portugali eksporditurudel rahvusvaheline konkurents tõenäoliselt suureneb. Teiseks võib tulused suurendavate ja kulusid piiravate meetmete mõju olla prognoositud väiksem või võtta soovitud tulemuste saavutamiseks kauem aega. Kõrgemad maksumäärad suurendavad maksu-dest kõrvalehoidumise riski hoolimata sellest, et maksunõuete järgimiseks võetakse märkimisväärsed meetmeid, sealhulgas tihedam halduskoostöö piiriüleste käibemaksupettuste vastu võitlemisel. Lisaks sellele ei ole enamikke kulude vähendamisi veel õigustaktidega sätestatud. Seda hinnangut silmas pidades võidakse valitsusel paluda täita oma kohustus võtta lisameetmed, et vältida seda, et puudujääk ületab 3 % SKTst kavandatust kauem. Lisaks sellele ei taga programmi eelarvealased põhimõtted, isegi kui kavandatud plaani järgitakse, vähemalt kuni 2009. aastani piisavat varu, et tavaliste makromajanduslike kõikumiste korral ei ületataks puudujäägiläve. Samuti ei tundu põhimõtted olevat piisavad stabiilsuse ja kasvu pakti keskpika perioodi eesmärgi, milleks on tasakaalulähedane eelarve- seisund, saavutamiseks programmiperioodi jooksul, vaatamata sellele, et puudujääki vähendatakse aastatel 2005—2009 umbes 4 protsendipunkti võrra SKTst. Tundlikkusanalüüsi kohaselt oleks 2009. aastal puudujääk endiselt 3 % või selle lähedal, kui makromajanduslikud arengud on ebasoodsad.
- (6) Võla suhe SKTsse ületas asutamislepingus sätestatud 60 % kontrollväärtuse, jõudes 2004. aastal 61,9 %ni. Ajakohastatud programmi kohaselt jõuab võla suhe 2005. aastal 66,5 %ni SKTst ning kasvab kuni 67,8 %ni SKTst, langedes seejärel 64,5 %ni 2009. aastal. Võttes arvesse majandustegevuse ja eelarve-eesmärkidega seotud riske ning varem juba esinenud võimalikke võlga suurendavate varude muutuste kohandusi, võib võla osatähtsuse areng kujuneda prognoositust vähem soodsamaks.
- (7) Portugali riigi rahanduse pikaajaline jätkusuutlikkus näib olevat seotud riskidega, mis tulenevad vananeva elanikkonnaga seotud eelarvekulude prognoosist. Seni jõustatud struktuurireformi meetmed, eelkõige pensioni- ja tervishoiuvaldkondades, peaksid vähendama elanikkonna vananemisest tulenevat mõju eelarvele. Siiski näib, et nimetatud reformid ei ole jätkusuutlikkuse tagamiseks piisavad. Ajakohastatud programmis esitatud, eelkõige avaliku teenistuse pensionisätteid puudutavad reformid võivad nimetatud eesmärgi saavutamisele kaasa aidata, kui need põhjalikult ellu viiakse. Portugali valitsus on tellinud aruande, et hinnata sotsiaalkindlustussüsteemi pikaajalist jätkusuutlikkust.

- (8) Ajakohastatud programmis esitatud majanduspoliitika vastab osaliselt riigi majanduspoliitika üldsunnistele riigi rahanduse valdkonnas. Programmis on soovitud kohaselt kavandatud, et riigi rahanduse konsolideerimine toimub suurel määral kulude arvelt ning et see ei toimu ühekordsete või ajutiste meetmete abil. Kui programmi prognoosid tõeks osutuvad, paraneb tsükliliselt kohandatud esmane tasakaal (arvestamata ühekordsete ja ajutiste meetmete tulemit) rohkem kui 0,5 % võrra (SKTst) igal aastal. Programmi kohaselt ei lange puudujääk aga alla 3 % SKTst enne 2008. aastat ning kavandatud kulude piiramine ei ole piisav, et tagada stabiilsuse ja kasvu pakti keskpika perioodi eesmärgi — tasakaalulähedase eelarveseisundi — saavutamine programiperioodi lõpuks.
- (9) Ajakohastatud stabiilsusprogrammis 2005. aastaks ja sellele järgnevatel aastatel esitatud eelarvepuudujääki ja võlga iseloomustavate arvnäitajate alusel algatas komisjon Portugali suhtes ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse 22. juunil. Tehes otsuse ülemäärase eelarvepuudujäägi eksisteerimise kohta Portugalis, esitab nõukogu ka soovitus ülemäärase eelarvepuudujäägi korrigeerimiseks. Nimeetatud soovitusel sätestatakse muu hulgas ka ülemäärase eelarvepuudujäägi korrigeerimise tähtaeg.

Eespool toodud hinnangut silmas pidades on nõukogu seisukohal, et Portugal peaks:

- i) pidurdama fiskaalseisundi halvenemist 2005. aastal, tagades väljakuulutatud parandusmeetmete range rakendamise;
- ii) korrigeerima ülemäärase eelarvepuudujäägi kestvat viisil võimalikult kiiresti, võttes 2006. aastal põhjalikke meetmeid puudujäägi märgatavaks vähenemiseks igal aastal ning viies otsustavalt ellu kavandatud meetmed valitsemissektori kulude vähendamiseks; kasutama ära kõik võimalused puudujäägi vähendamise kiirendamiseks, eelkõige looma võimalused, et tulla toime kavandatust madalama majanduskasvu mõjuga eelarvele;
- iii) tagama koguvõla osatähtsuse kindla vähenemise, kindlustades, et riigivõla muutus peegeldab edusamme puudujäägi vähendamisel ning vältides võlga suurendavaid finantstehinguid;
- iv) kontrollima kulude arengut, kaaludes õiguslikult siduva ülemmäära sätestamist konkreetsetele kululiikidele, sellise põhjaliku reformiprogrammi raames, millega parandatakse riigi rahanduse kvaliteeti ja tagatakse selle pikaajaline jätkusuutlikkus.
- v) parandama veelgi valitsemissektori andmete töötlemist.

Tähtsamate makromajanduslike ja eelarveliste prognooside võrdlus

		2004	2005	2006	2007	2008	2009
Reaalne SKT (muutus, %)	SP juuni 2005	1,0	0,8	1,4	2,2	2,6	3,0
	KOM aprill 2005	1,0	1,1	1,7	—	—	—
	SP jaanuar 2004	1,0	2,5	2,8	3,0	—	—
THHI inflatsioon (%)	SP juuni 2005	2,5	2,5	2,9	2,5	2,5	2,4
	KOM aprill 2005	2,5	2,3	2,1	—	—	—
	SP jaanuar 2004	2,0	2,0	2,0	2,0	—	—
Valitsemissektori eelarve tasakaal (% SKTst)	SP juuni 2005	- 2,9	- 6,2	- 4,8	- 3,9	- 2,8	- 1,6
	KOM aprill 2005	- 2,9	- 4,9	- 4,7	—	—	—
	SP jaanuar 2004 (*)	- 2,8	- 2,2	- 1,6	- 1,1	—	—

		2004	2005	2006	2007	2008	2009
Esmane tasakaal (% SKTst)	SP juuni 2005	- 0,1	- 3,3	- 1,6	- 0,5	0,7	1,8
	KOM aprill 2005	- 0,1	- 2,0	- 1,6	—	—	—
	SP jaanuar 2004	0,1	0,9	1,5	2,0	—	—
Tsükliliselt korrigeeritud eelarvetasakaal (% SKTst)	SP juuni 2005 ⁽¹⁾	- 2,2	- 5,3	- 3,8	- 3,1	- 2,3	- 1,4
	KOM aprill 2005	- 2,0	- 3,9	- 3,7	—	—	—
	SP jaanuar 2004 ⁽¹⁾	- 1,7	- 1,3	- 0,9	- 0,7	—	—
Ühekordsed meetmed (% SKTst)	SP juuni 2005	2,3	0,2	0	0	0	0
	KOM aprill 2005	2,3	0,3	0	—	—	—
Tsükliliselt korrigeeritud eelarvetasakaal ühekordseid meetmeid arvestamata (% SKTst)	SP juuni 2005 ⁽¹⁾	- 4,5	- 5,5	- 3,8	- 3,1	- 2,3	- 1,4
	KOM aprill 2005	- 4,3	- 4,2	- 3,7	—	—	—
valitsemissektori koguvõlg (% SKTst)	SP juuni 2005	61,9	66,5	67,5	67,8	66,8	64,5
	KOM aprill 2005	61,9	66,2	68,5	—	—	—
	SP jaanuar 2004 ^(*)	60,0	59,7	58,6	57,0	—	—

Märkus:

⁽¹⁾ Komisjoni talituste arvutused, mis tuginevad programmis esitatud teabele.

^(*) Kaasa arvatud ühekordsed ja ajutised meetmed.

Allikad:

Stabiilsusprogramm (SP); komisjoni talituste 2005. aasta kevadised majandusprognosisid (KOM); komisjoni talituste arvutused.